

Ochrana životného prostredia si vyžaduje koordinované úsilie doma aj v zahraničí

Vážení čitatelia,

dostáva sa vám do rúk najnovšie vydanie nášho rezortného časopisu *Enviromagazín*, ktorého nosnou témou je kvalita a stav životného prostredia a starostlivosť oň na Slovensku.

Jedným zo základných predpokladov existencie človeka na Zemi je priaznivé životné prostredie. Stále narastajúci tlak spoločnosti na využívanie prírodných zdrojov vyvoláva potrebu starostlivosti o životné prostredie tak, aby sa odstránili záťaže z minulosti, zachovali existujúce hodnoty a minimalizovali možné negatívne vplyvy na ne v budúcnosti.

Slovensko je krásna krajina s bohatým kultúrnym a prírodným dedičstvom, bohatou biodiverzitou. Je našou povinnosťou nepripustiť jeho devastáciu.

Napokon rozvoj starostlivosti o životné prostredie vychádza priamo z Ústavy SR, ako aj zo záväzkov vyplývajúcich z medzinárodných dohôd, z členstva v medzinárodných organizáciách, osobitne z členstva v Európskej únii. Prístupom Slovenska do EÚ sme transponovali do nášho právneho systému množstvo právnych predpisov s environmentálnym zameraním, ktorých implementáciu postupne zabezpečujeme.

Prioritou štátnej environmentálnej politiky je zníženie miery zafarbenia životného prostredia v základných ukazovateľoch. Vychádzajúc z Programového vyhlásenia vlády SR sústreďujeme našu pozornosť predovšetkým na zásobovanie obyvateľstva dostatočným množstvom vody v požadovanej kvalite z verejných vodovodov. Náročné záväzky vyplývajúce zo vstupu SR do EÚ máme v odkanalizovaní a čistení odpadových vôd. I napriek tomu, že trvalo rastie podiel obyvateľstva napojených na kanalizáciu a čistiarnu odpadových vôd, patrí táto oblasť finančne k najnáročnejším v nadväznosti na príslušnú európsku smernicu, ktorá vyžaduje, aby členské štáty zabezpečili do roku 2015 pre aglomerácie s počtom viac ako 2 000 ekvivalentných obyvateľov zberné systémy a primerané čistiarny odpadových vôd. Zabezpečenie plnenia tejto smernice si vyžiada cca 3,08 miliárd eur.

Za jednu z hlavných úloh rezortu považujeme zabezpečiť zníženie ohrozenia človeka a jeho životných podmienok povodňami. Preto aj strategické ciele vodohospodárskej politiky sú okrem iného orientované aj

na prevenciu pred negatívnymi dopadmi extrémnych situácií. Ide o finančne veľmi náročné opatrenia, veď len v rámci Programu protipovodňovej ochrany SR do roku 2010 sa má preinvestovať takmer 697 miliónov eur.

Z pozitívnych výsledkov vo vývoji kvality životného prostredia za posledné obdobie by som rád spomenul mierny pokles emisií základných znečisťujúcich látok ovzdušia. Najväčším problémom z hľadiska kvality ovzdušia je znečistenie ovzdušia časticami tuhých látok, nepriaznivá situácia

pretrváva aj v znečistení ovzdušia prízemným ozónom, ktorý však má cezhraničný charakter. Tento problém je typickým príkladom toho, že ochrana životného prostredia nemôže byť záležitosťou len niektorých štátov, ale že si vyžaduje sústredenú medzinárodnú úsilie a koordinovaný postup.

V spolupráci s ostatnými krajinami EÚ sa podieľame na riešení globálnych problémov ozónovej vrstvy Zeme a klimatických zmien. Slovenská republika je stranou Rámcového dohovoru OSN o zmene klímy a aj Kjótskeho protokolu, ktorý stanovuje povinnosť obmedziť emisie skleníkových plynov krajín v rokoch 2008 – 2012 v prípade SR o 8 % v porovnaní s rokom 1990. Na minulo-ročnom jarnom samite deklarovala EÚ snahu prijať aj jednostranný záväzok znížiť svoje emisie do roku 2020 o 20 % v porovnaní s rokom 1990 a v prípade širšej medzinárodnej akcie aj o 30 %. Slovensko tieto ciele podporuje, avšak s tým, že by mali byť proporcionálne rozložené medzi jednotlivých členov a najmä by mali byť reálne.

K najnaliehavejším problémom nielen u nás, ale na celom svete patrí odpad, pretože jeho objem neustále rastie. V súlade s filozofiou a cieľmi európskej politiky vyplývajúcej z hierarchie odpadového hospodárstva musíme v prvom rade predchádzať jeho vzniku a ak už vznikne, snažiť sa o jeho materiálové a energetické zhodnotenie. Na Slovensku sme v posledných rokoch zaznamenali pokrok. Väčšina miest a obcí prikrčila dobrovoľne k separovaniu odpadu, ale od roku 2010 budú mať obce už povinnosť separovať päť zložiek odpadu. Najmä za podpory Recyklačného fondu sa rozvinul recyklačný priemysel. Aj napriek súčasnej zložitej situácii súvisiacej s hospodárskou krízou a jej dopadom na odpadové hospodárstvo je našou snahou vytvárať ekonomické nástroje a podporné mechanizmy na ďalší rozvoj separácie a recyklačného priemyslu, ktoré vedú k zhodnocovaniu surovín.

Dlhodobým závažným problémom Slovenska sú nelegálne skládky odpadu a staré environmentálne záťaže, ktoré zvyšujú kontamináciu pôdy a horninového prostredia, najmä podzemných vôd. Na základe štúdií a odhadov sa na Slovensku nachádza asi 1 500 lokalít s environmentálnymi záťažami. Základným predpokladom, aby sa mohlo začať s ich odstraňovaním, je existencia záko-

na, ktorý MŽP SR pripravilo a v súčasnosti je v štádiu vyhodnocovania pripomienkového konania. Dokončuje sa systematická identifikácia environmentálnych záťaží SR, ktorá ukáže najviac znečistené lokality a tie sa stanú prioritami v Štátnom sanačnom programe. Pri finančnom krytí sanácie environmentálnych záťaží môžu významne napomôcť fondy EÚ, predovšetkým prostriedky Operačného programu životné prostredie, kde veľkovo alokácia na tento cieľ predstavuje 3,86 milióna eur.

V rámci ochrany prírody a krajiny sa snažíme presadzovať ekologicky citlivé využitie krajiny. Rozvoj spoločenských a hospodárskych aktivít v nej musí rešpektovať a podporovať zachovanie existujúcich historických, kultúrnych a prírodných hodnôt ako predpokladu rozvoja ekoturizmu a cestovného ruchu. Chcel by som vyzdvihnúť úsilie vynakladané v oblasti ochrany prírody a krajiny v súvislosti s budovaním siete NATURA 2000, ktorá predstavuje súvislú európsku sieť osobitne chránených území. Sústreďiť sa musíme aj na uplatnenie programov starostlivosti a racionálneho systému manažmentu chránených území, hlavne v národných parkoch.

Osobitný dôraz kladíme na zvyšovanie environmentálneho povedomia verejnosti, pretože len tak je možné dosiahnuť pozitívny vzťah k okolitému prostrediu a zároveň tým napomáhať zlepšovaniu kvality životného prostredia.

Je potrebné si uvedomiť, že riešenie úloh v starostlivosti o životné prostredie, najmä s ohľadom na záväzky vyplývajúce pre nás zo vstupu do EÚ, je vysoko finančne náročné a vyžaduje si cieleňé a správne použitie prostriedkov z domácich finančných zdrojov, vrátane Environmentálneho fondu, Recyklačného fondu, ako aj zahraničných zdrojov. Veľkou pomocou sú najmä finančné prostriedky z fondov EÚ vyčlenené pre sektor životného prostredia na roky 2007 – 2013 v rámci Operačného programu životné prostredie, ktorých objem dosiahne výšku 1,8 miliárd eur a tiež prostriedky z Kohézneho fondu. Práve z týchto fondov je podpora zameraná na plnenie záväzkov, ktoré pre SR vyplývajú z prechodných období. Európska únia nám tak nielen sprísnila pravidlá, ale aj pomáha financovať nápravu.

Na záver mi dovoľte pripomenúť, že otázka kvality životného prostredia nie je vecou len nášho rezortu. Náročnosť environmentálnych záväzkov vyplývajúcich pre SR z členstva v EÚ, ako aj snaha vytvoriť a udržať zdravé životné podmienky pre obyvateľstvo, si vyžadujú koordinované úsilie zainteresovaných rezortov, skupín spoločnosti a nepochybne aj celej verejnosti.

Všetkým čitateľom a priaznivcom *Enviromagazínu* a všetkým tým, ktorí napomáhajú zveľaďovať životné prostredie na Slovensku, želim všetko dobré, veľa zdravia a úspechov v pracovnom i osobnom živote

Ján Chrbet
minister životného prostredia SR